

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quarta. Vtrum Christi humanitas possit dici adoptata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Concilio dici, ex quibus vehementer illa opinio impugnetur: Accedit, quod ob dictas causas, & quia illa locutio non est à Patribus usitata, neque illorum locutionibus conformis, sed magis accedens ad modum loquendi haereticorum, ab omnibus modernis scriptoribus, & doctoribus Theologis reicitur. Merito ergo valde protervus ac fortasse temerarius censeri deberet, qui nunc illam doceret. Neque enim omnis opinio, quam aliqui Theologi aliquando sine temeritate docuerunt, in eodem semper gradu probabilitatis, vel opinionis perseverat, ut per se notum est. Ad posteriorem partem respondetur, illam propositionem cum illa determinatione, *in quantum homo*, non esse falsam solum quia ex illa sequatur alia absoluta & sine determinatione, Christus est filius adoptivus, nam re vera immediate ac formaliter non sequitur, quamvis mediate & ratione materiam tandem inferri possit valde probabiliter, sed est falsa, quia includit negationem filiationis naturalis, quae tamen falso negatur de Christo etiam ut homine, ut ex praeced. sect. constat. Item etiam, quia attribuit Christo ut homini proprietatem repugnantem ineffabili unioni, & compositioni secundum substantiam humanitatis ad Verbum. Tamen, quia haec repugnantia non est tam clara ut ex principiis certis evidenter inferatur, ideo non damnatur illa propositio ut haeretica vel erronea: reicitur tamen ut improbabilis (praeter causas dictas) quia principia, ex quibus illa repugnantia inferitur, vel sunt per se satis manifesta, si sint philosophica, vel, si sint Theologica, sunt ita certa ut non possint sine temeritate negari, ut ex rationibus sectione praecedente factis satis constat.

Rationibus
dubitandi
satis fit.

Ad rationes dubitandi in principio propositas ferè in superioribus responsum est; nam duo priora argumenta procedunt ex quadam æquiuocatione, quae latet in illa particula, *in quantum homo*, vel secundum humanitatem, quae ut diximus, sumi potest, vel formaliter ad designandam naturam, vel ex parte suppositi ad designandum suppositum talis naturae, quatenus eidem naturae coniunctum est: in testimonio autem adductis non sumitur priori modo, sed hoc posteriori, ut ex varijs autoribus, & ex verbis ipsius Concilij, & rationibus ostendimus. Tertium verò argumentum rectè concludit, ex sententia Durandi posse tandem deduci errorem distinguendum personas in Christo, tamen, quia haec deductio non est ita evidens quin fundetur in aliquibus principiis non omnino certis aut evidenti- bus, ideo non damnatur illa opinio ut haeretica, vel erronea.

SECTIO IV.

Utrum Christi humanitas possit dici adoptata.

Doctrina
series.

Hactenus diximus de Christo, tam simpliciter sumpto, quam cum determinatione, secundum humanitatem, nunc dicendum superest de humanitate ipsa, nam, licet aliqui hanc questionem confundant cum altera de Christo ut homine, tamen reuera est diuersa, sicut humanitas ipsa quid distinctum est à Christo ut homine, nec decisio vnius ex altera formaliter sequitur, ut in sectio. secunda tactum est. Est igitur hic specialis ratio dubitandi, quia humanitas est natura extranea respectu Verbi, & ex sola Dei dilectione & liberalitate ordinata est, ut Verbo coniungeretur: neque enim ea gratia vilo modo ei debita erat, unde prius etiam natura extitit, quam ei talis gratia conferretur: ergo huiusmodi gratia vel acceptatio ad illam reuera habet rationem adoptionis respectu humanitatis. Probatum consequentia, quia, cum humanitas non sit persona, sed natura tantum, adoptanda est ut natura, non ut persona: ergo conditiones adoptionis in illa inueniri debent ut in natura, non ut in persona: ergo satis est quod sit extranea, & praexistens, & gratis dilecta, ut

Difficultas
in causa.

est quaedam natura. Et confirmatur testimonio Hilarij lib. 2. de Trinit. post medium dicentis, *Potestas dignitas non amittitur, dum carnis humilitas adoptatur*, & Marij Victorini lib. 1. contra Arium, ubi tractans verba Marthae Ioan. 11. *Quoniam tu es Christus filius Dei, qui in hunc mundum venisti*, ait, *Non sic filius quem admodum nos: nos enim adoptione filij, ille natura, etiam quodam adoptione filius est Christus, sed secundum carnem: quod potest rectè intelligi de adoptione ipsius carnis seu humanitatis. In contrarium autem est, quia si humanitas esset adoptata, etiam ratione illius Christus dici posset, adoptatus, tanquam in natura adoptata subsistens.*

In hac re Theologi quidam existimant, relationem ad denominationem filij non esse propriam suppositi, sed posse etiam naturae conuenire, quando illa realiter praecedit, vel sanctificatur, probabile existimant, humanitatem Christi non solum adoptatam sed etiam filiam adoptionis Dei denominari posse, & hic modus dicendi potest sumi ex Scoto in 3. d. 10. quamvis non clare illum doceat, nec definiendo, sed ut probabilem tantum. Alij verò, qui melius sentiunt, relationem & nomen filij supposito tantum & non naturae attribui, negant quidem, humanitatem esse filiam adoptionis, quidam verò eorum concedunt nihilominus, humanitatem esse adoptatam, quia ex gratia Dei praordinata est ad participationem hereditatis aeternae. Atque ita opinantur Gabriel & Almain in 3. d. 10. ubi Maior idem sententiam addit, concedi posse, Christum habere adoptionem secundum humanitatem, quia per hoc nihil aliud significatur, quam quod habet humanitatem adoptatam. Nonnulli verò ex Iunioribus existimant, illam propositionem non solum falsam esse, sed etiam haeticam, quia ex illa sequitur, Christum ut hominem esse filium adoptionis, quod in Concilio Francoford. putant esse damnatum, & quia in eodem Concilio expresse id negatur, & carnis assumptio contra adoptionem distinguitur. Vnde in libro sacrosyllabo circa principium sic dicitur, *De Beata Virgine inenarrabiliter sumptis, non adoptatis carnem.*

Dico primò, Humanitas Christi, nec proprie nec vere dici potest adoptata. Ita D. Thom. hic art. 4. ad 1. & est communis sententia. Et quidem, si spectemus originem & rationem adoptionis, prout inter homines introduci potuit & esse in vltimo manifestum est, adoptionem, non versari circa naturam ut naturam, sed circa personam, ergo ex vi proprietatis huius vocis in sua primæua significatione non potest dici natura ut sic adoptari, sed eo adoptari etiam persona: quod de humanitate Christi dici non potest, quia cum persona nec secundum se, neque ut humana fuerit adoptata, neque humanitas ipsa coadoptari potuit: & hoc quidem satis est, quoad vocis proprietatem. Quod vero ad rem ipsam & ad falsitatem pertinet, declaratur in hunc modum, nam vel humanitas Christi adoptata est ad habitualem gratiam, vel ad hereditatem aeternam, vel ad gratiam unionis. Praeter haec enim nihil aliud excogitari potest, sed ad nullum horum adoptata est: ergo non fuit adoptata. Prima pars minoris quæstionis de gratia habituali probatur primò, quia neque nos adoptamur proprie ad gratiam habitualement, sed potius per gratiam habitualement adoptamur ad vitam, seu hereditatem aeternam. Non enim dicitur aliquis adoptari ad aliud, nisi quando recipit ius ad illud tanquam ad hereditatem filij, & ideo praedestinatus eo tempore quo est in peccato mortali, nondum est adoptatus, quia licet sit praordinatus ad vitam aeternam, tamen nondum acquisiuit ius ad illam secundum praesentem iustitiam: quia ergo nos non adquirimus vnquam ius ad gratiam, sed illa gratis accipimus, & per illam habemus ius ad gloriam, ideo non dicimur proprie adoptari ad gratiam, sed per gratiam ad gloriam: idem ergo erit in Christi humanitate,

De adopta-
tione ad habitua-
lem gratiam
non potest

De adopta-
tione ad vitam
aeternam
non potest

De adopta-
tione ad gloriam
aeternam
non potest

nitare. Dices nō procedere in illa rationem factam, quia illa per vnionem hypostaticam acquisiuit ius ad gratiam. Respondetur, nos loqui de humanitate prout ordine naturæ antecessit vnionem, nam, si vnio supponatur, ius, quod ad illam sequitur, nō pertinet per se ad humanitatem, sed ad Christum, qui ex vnione resultauit: vnde, si respectu Christi illud ius non est adoptionis, sed connaturalitatis, nec respectu humanitatis vnitas esse poterit. Vnde argumentor secundo in hunc modum, quia humanitati prius natura communicatur gratia vnionis, quam gratia creata, nam hæc datur vt proprietas consequens vnionem, vt in superioribus ostensum est: ergo, si vnio nō est adoptio, neq; gratia habitualis data est humanitati Christi ratione adoptionis: ostendimus autem statim, vnionem non esse adoptionem: ergo nulla ratione dici potest illa humanitas adoptata ad gratiam habitualement.

Idem ostenditur de adoptione ad æternam hereditatem.

A quod eisdem rationibus ostendi potest non esse adoptatam illam humanitatem ad gloriam seu hereditatem æternam, nam, vel ad illam adoptaretur per gratiam habitualement, vel per gratiam vnionis. Primum dici nō potest, quia gratia habitualis nō est data illi humanitati per modum adoptionis, id est, ex primaria quasi generatione, & beneuolentia merè gratuita, & tanquam naturæ omnino extraneæ, sed per actionem quasi consequentem vnionem, & ex quodam debito illi, & tanquam naturæ iam deificatæ, & factæ quodammodo diuinæ, & quasi propria verbi per vnionem: ergo non ordinatur illa humanitas ad beatitudinē tanquam ad illam adoptatam per huiusmodi gratiam. Secundum probatur, quia gratia vnionis est altioris ordinis & rationis, quam sit gloria ipsa: ergo non potest illa esse adoptio ad gloriam. Sed hoc fortioribus rationibus statim ostendetur. Nunc confirmatur primò hæc pars ad hominē contra Gabrielem, quod non videatur consequenter loqui: nam, si humanitas Christi adoptatur, quatenus ad beatitudinem ordinatur, cur non dicetur etiam filia adoptiua? Nam non min⁹ est proprium suppositi operari, quam generari: ergo tam erit proprium suppositi ordinari ad vitam æternam, quæ in operatione consistit, quam esse filium, quod est, esse cuiusdam generationis terminum: ergo si hoc nō obstat humanitas adoptari dicitur, dicitur etiam filia, vel è conuerso, si non est filia, vt reuera non est, neq; ipsa propriè ordinatur ad vitam, sed Christi vt subsistens in ipsa: illa verò quasi coordinatur cū Christo (vt sic dicam) si ergo respectu ipsius Christi vt hominis talis ordinatio ad vitam nō est adoptio, quia est ex debito vnionis & cōsequens illam, nec respectu humanitatis eius esse poterit. Vnde confirmatur secundo, cur enim negat, Christum vt hominē esse adoptatum, si humanitas eius adoptata est? cum verius ac propius Christus vt homo præordinetur ad beatitudinē, quam humanitas eius. Vel ergo id non satis est ad adoptionem, & ita neq; humanitas eo titulo erit adoptata, vel si id satis est, ipse etiā Christus vt homo dicend⁹ erit adoptatus, & filius adoptiuius cum sit suppositum. Quod si dicat, respectu Christi vt hominis illam ordinationem ad vitam non esse adoptionem, quia non est ex mera gratia & beneuolentia extrinseca, sed quodam modo ab inrinscco ex debito propriæ personæ. Contra hoc est, quia eadem ratio de humanitate procedit, quia non est per se primò ordinata ad vitam, sed ad esse personale filij Dei, ex quo consecutū est debitum, habendi beatitudinē, & ordinatio in illam ratione talis debiti: ergo non magis potest illa ordinatio habere rationē adoptionis respectu humanitatis, quam respectu Christi vt hominis. Superest, vt vltimum membrum probemus, scilicet, non posse humanitatē dici adoptatam ad gratiam vnionis. Et quidem, si in rigore sistamus in illa forma loquendi, cum per adoptionem acquiratur ius filij ad hereditatē, ad quā

A quis adoptatur nō poterit dici humanitas adoptari ad vnionē, quia nullam priorem gratiam recipit, quæ ius, vel pportione, aut dispositionē aliquam ad talem vnionem acquirat. Sed non est necesse in hac forma loquendi vna facere, nam dici facile potest sufficere extrinsecam Dei ordinationē, quia illa humanitas gratis dilecta seu acceptata est vt à primo instante suæ conceptionis Verbo vniretur. sicut humana adoptio fit per solam intrinsecam ordinationem & acceptationem. Vel dici etiam potest, illā locutionem esse intransitiuē sumendam, & ad modum causæ & effect⁹ formalis, ita vt dicatur humanitas adoptata ad esse personale filij Dei per gratiā vnionis, tanquam per formale vineculum, quo ipsa vnitur Deo Filio. Ad rem ergo, omisso loquendi modo, vnionem illam neq; esse adoptionem, neq; ex adoptione, probari potest hoc modo, quia adoptio solo affectu coniungit adoptatum adoptanti, sed vnio illa non coniungit humanitatem Verbo solo affectu, sed re ipsa: erga illa non est adoptio. Minor de fide certa est, vt patet ex dictis suprà q. 2. vbi ostendimus esse vnitam substantialiter Verbo. Maior probatur ex conditionibus, & natura adoptionis suprà explicatis: ex quibus constat, adoptionem esse merè gratuitam ex beneuolentia adoptantis. Vnde in dicto Concilio Francoford. in lib. Sacrosyllabo col. 7. adnotat Paulinus, hoc ipsum indicari in ipso nomine adoptionis. Nam adoptio, inquit, ex affectione ducit vocabuli sui originem, quia is qui adoptat, quasi optans habere filium, cum proprium & naturalem non habeat, ex affectu, & beneuolentia acceptat alienum, suumq; facit, non re, sed affectione tantum. Vnde in epistola eiusdem Concilij ad Episcopos Hispaniæ verius finem. Quid est, dicitur, adoptio, nisi charitatis copulatio, quæ pater adoptione sibi copulas filium, quem proprium non habet.

Sed hæc ratio, licet respectu personæ Christi vt subsistēti in humanitate, eo sensu, quo de illa loquitur Concilium Francoford. sit efficax, quia filiatio Christi nullo modo manat ex dilectione, non enim est filius quia dilectus, sed potius dilectus quia filius, quo modo intelligitur illud. Hic est filius meus dilect⁹, vt sequenti tomo latius declarabo. Nihilominus respectu humanitatis, non apparet efficax ratio, neq; ex firmo principio procedens, nisi rectè exponatur, aliquid ei addatur. Declaratur, quia licet sit verū, adoptionem oriri non ex natura, sed ex beneuolentia & affectu, non tamen est verum sistere in sola beneuolentia & affectu, nam potest efficere realem vnionem, seu ad illam terminari. Quamuis enim humana adoptio voluntate fiat, & sola extrinseca illius denominatione consummetur, quia imperfecta est, tamen adoptio diuina non consistit solum in extrinseca beneuolentia, & acceptatione Dei, sed facit realem mutationem in adoptato, illiq; communicat suam naturam, & diuinitatem secundum intrinsecam quādam eius participationem, iuxta illud, Magna & pretiosa vobis promissa donauit, vt diuine efficiamur consortes natura. Per hanc autem participationem naturæ diuinæ non solum affectu coniungimur Deo, sed re ipsa efficiamur illi similes, nec solum extrinsecè ordinamur ad hereditatem Dei, sed intrinsecè habemus naturam cui illa hereditas debetur: ergo diuina adoptio, licet ex affectu & beneuolentia Dei gratuita oriatur, tamen nō est sola denominatio ab illa, sed est vera & realis assimilatio, sed coniunctio adoptati ad adoptantē: ergo ex hac parte non repugnat, humanitatem Christi esse adoptatam, quia ex solo affectu & gratuita beneuolentia Dei ordinata fuit ad vnionem, quamuis ille effectus terminatus fuerit ad realem immutationem, veramque vnionem cum filio Dei.

Hoc autem constituto explicandum superest, si realis infusio gratiæ creatæ est adoptio, cur etiam realis vnio naturæ creatæ nō sit adoptio. Sicut enim infusio

*Idem de ad
optione ad
gratiam
vnionis.*

infusio gratiæ est supra naturam personæ creatæ, ita & hæc vnio est supra naturam humanitatis: & sicut illa infusio ex beneuolentia fit ad personam ex se extraneam respectu gratiæ, ita hæc vnio ex beneuolentia fit in humanitate ex se extranea respectu talis vnionis, & sicut, facta hac vnione, ex vi ei⁹ talis natura deificata manet, illique propter eam causam debetur hereditas, ita, facta gratiæ infusione, ex vi eius homo manet sanctificatus, ei⁹ debetur hereditas intrinseco connaturalitatis debito: ergo ex illa ratione non potest colligi sufficiens differentia, ob quam humanitatis assumptio non sit adoptio. Addendum ergo est: esto verum sit has omnes similitudines versari inter gratiam vnionis & infusione gratiæ creatæ: nihilominus tamen magnam quandam differentiam inter has gratias intercedere, ratione cui⁹ vna est gratia adoptionis, & nō alia. Quo etiam fit, vt, licet omnis adoptio diuina, sit gratia ex gratuita Dei beneuolentia proueniens, non tamē e conuerso omnis gratia communicata ex gratuita beneuolentia Dei, sit adoptio. Differentia autem inter has gratias est, quia vna est gratia accidentalis, altera substantialis: vna creatæ, altera increatæ, vna per communicationem cuiusdam participationis diuini esse, altera per communicationem veram & realem ipsiusmet diuinæ personæ.

Vnionis gratia quare non sit adoptio.

Ex hac autem differentia, quæ satis nota est ex superioribus optimè colligitur ratio, cur, licet gratia habitualis sit gratia adoptionis, non tamen gratia vnionis: nam adoptio nō facit substantialem vnionem inter adoptatum & adoptantē, sed accidentialem tantum: gratia autem vnionis facit substantialem vnionem: non est ergo adoptio, sed aliquid maius adoptione. Vel aliter, per adoptionem non communicat adoptans adoptato suum proprium naturale esse quod in se habet: per gratiam autem vnionis communicat Deus naturæ assumptæ suum proprium esse personale: ergo. Item aliter declaratur, nam inter homines pater non adoptat suum filium naturalem, etiam si ex amore & desiderio illius eū generet, quia communicat illi suammet naturam, quamuis non eandem numero, sed eandem specie communicet: ergo, si per impossibile, posset ex affectu communicare naturæ alterius à se non geniti suammet personam eandem numero, non posset dici adoptare illam naturam, sed alioquin quodam vinculo illam facere suam, & quodammodo magis sibi coniunctam, quam sit fili⁹ naturalis suo patri, quādo solum est inter eos identitas specifica. Præterea declaratur aliter, nam, si quis posset sua efficaci voluntate & affectu alienam substantiam suo corpori substantialiter vnire, non diceretur adoptare illam quia illud vinculo, multo est altioris ordinis & rationis, sed similiter per hanc vnionem magis vnitur humanitas ipsi Deo, quam pars corporis ipsi toti vnatur, & similiter, si anima posset efficaci suæ voluntatis vnire sibi corp⁹, & media ea vnione illud facere confor suarū operationū, non diceretur illud adoptare. Deniq; per solam adoptionem non communicatur filiatio naturalis: per hanc verò vnionem communicatur ipsamet filiatio naturalis Dei per se ipsam, & non tantum per aliquam sui participationem: ergo illa vnio non potest dici adoptio. Vnde hic etiam accommodari potest ratio, quam hic D. Tho. tetigit, quod adoptio dicitur habitudinem ad filiationem participatam: hæc autē vnio non dicit talem habitudinem, sed potius ad ipsam filiationē naturalem, cui substantialiter copulat naturam assumptam. Potest etiam ad hoc reuocari illa ratio, quod adoptio ex sua ratione postulat versari circa personam, & non circa naturam tantum, hæc autem gratia vnionis versatur circa naturam & propriè fit naturæ, non personæ, vt in superioribus ostensum est. Maior probari potest (præter supra dicta contra Gabrielem) quia adoptio, vt dixi, solum facit acci-

dentalem vnionem, inter adoptatum & adoptantem, & ideo supponit inter eos personalem distinctionem, & versatur circa personam.

Ob has ergo causas merito distinguitur gratia vnionis à gratia adoptionis, vt eleganter tetigit D. Thom. hic art. 4. præsertim in solutione ad secundum, vbi vnico fere verbo attingit totam hanc doctrinam, scilicet, quod gratia vnionis & habitualis cōueniunt in principio, scilicet, quia sunt ex affectu gratuito Dei, differunt autem in termino, quia per vnum confertur filiatio naturalis, & ipsum esse personale Dei; per aliam verò tantum quædam illius participatio. Eteandem tetigit ex Scholasticis antiquioribus Albertus Magnus in 3. d. 10. art. 13. vbi re. *Alleg. d. 10. art. 13.* dicit notat, dupliciter contingere habere filiationem per se seu naturalem, vno modo per actum naturæ, quo modo filius æternus habet à Patre: alio modo (inquit) per identitatem & per vnionem ad illum, qui per naturam habet: & hoc posteriori modo, ait communicari humanitati filiationem diuinam per gratiam vnionis, & idē non esse adoptionem, sed longè superiorem gratiam. Et ex modernis eandem differentiam tetigit Palacios in 3. d. 10. disp. vnica, dubio 1. vbi ait, Christi humanitatem non esse adoptatam, quia nō habet esse participatum, sed ipsum esse personale Dei, eamq; differentiam significauit Augustinus lib. de Trinit. & vnit. Dei. c. 11. tomo 4. dices, *Aug. 11.* Sunt isti filii gratia, ille natura, qui in istis participatio diuinitatis, in illo plenitudo: quamuis enim eo loco, de filio secundum diuinitatem loquatur, potest tamen ex illis verbis sumi non leue argumentum à simili. Denique hanc ipsam differentiam indicauit sepe Concilium Francoford. in verbis in principio citatis in ratione dubitandi, & in multis alijs, quæ occurrunt faciliè attente legenti.

Sed instabit aliquis, nam si rationes factæ efficaciter probant, gratiam vnionis non esse adoptionem, propter eam excellentiā, in qua superet gratiam habitualement, similibus rationibus probari poterit, infusione gratiæ habitualis non esse adoptionem propriè & in rigore, sed aliquid maius adoptione propter excellentiā in qua superat humanam adoptionem. Primum enim humana adoptio, vt dicebam⁹ in solo affectu & beneuolentia adoptantis consistit & in illa & per illā formaliter perficitur, quia nullo modo est generatio, nec realis communicatio naturæ adoptantis respectu adoptati, & idē etiam à iurisperitis existimatur tanquam quædam fictio iuris quia per illam habetur vt filius, qui reuera filius nō est: at verò iustificatio non est solus affectus extrinsecus Dei, quamuis ab illo procedat, sed est quædam diuina generatio vera, realis, ac physica, quāuis accidentalit: & per eam Deus communicat suam naturam, licet non ad equalitatem, sed secundū quandam participationem. Ad id etiam potest, per hanc actionem non solum communicare Deum sua bona creatæ, sed etiam se ipsum, vel quatenus iustus datur ipsamet persona Spiritus sancti speciali modo, vel quatenus ipsamet essentia diuina vnitur Beatis in patria. In quibus omnibus multum superat iustificatio hæc filiorum Dei adoptionem humanam, & longè alterius rationis est: ergo, vel ob hanc causam negandum est illam esse propriam & formalem adoptionem, sed aliquid eminentius, vel si, hac differentia non obstante, dicitur iustificatio manere intra rationem adoptionis, quia non peruenit ad excellentiam veræ & naturalis generationis Filij Dei, licet sit quædam excellentior adoptio: eadem ratione dicitur gratia vnionis esse quædam altior & eminentior adoptio, quā sit non solum humana, sed etiam diuina per gratiam creatam, non transcendere verò rationem adoptionis, qui etiam nō pertinet ad perfectionem propriæ & naturalis generationis filij Dei, neque confert ius ad beatitudinem per essentiam, sed solum ad participationem eius.

Respon.

Reprobatur.

Respondetur, hoc argumento moueri potuisse, qui gratiam vnionis, adoptionem appellatur, quod lato & improprio modo dictum esse, etiam Gabriel ipse confessus est. Nos vero negamus proportionem & paritatem rationis, nam in iustificatione seruatur proprie ac formaliter id, quod est de ratione adoptionis, nempe quod sit gratuita quedam assumptio seu acceptatio ad hereditatem personæ extraneæ concessa, id est, quæ ex se nullum ius ad talem hereditatem habebat, quæ omnia formaliter reperiuntur in pura creaturæ rationalis iustificatione. Quod autem in illa intercedat infusio supernaturalium donorum, & participatio quedam intrinseca naturæ Dei adoptantis, prouenit ex duplici notanda differentia, inter adoptionem humanam, & diuinam. Prior est ex parte adoptantis, nam homo adoptans habet inefficacem voluntatem ad hoc vt suo amore ac beneuolentia intrinsece immutet, ac perficiat eum quem adoptat. Dei autem adoptantis voluntas est potentissima, vt constituat obiectum suo amoris proportionatum, & vt intrinsece perficiat eum quem singulariter diligit, dum eum adoptat. Posterior vero differentia declarat necessitatem huius immutationis ex parte hominis adoptati. Nam in humana adoptione supponitur perfecta similitudo in natura inter adoptantem & adoptatum; solumque deest naturalis origo vnus ab alio: hereditas etiam, ad quam homo adoptatur, est eiusdem ordinis (vt sic dicam) nam ad similem hereditatem potest homo habere naturale ius: quod deest homini qui adoptatur, non ob excellentiam hereditatis, neque ex defectu perfectionis ipsius hominis, sed tantum ex defectu originis: at verò secus est in diuina adoptione, nam inter hominem qui adoptatur, & Deum qui adoptat, supponitur quidem origo, non tamen perfecta similitudo in natura, sed solum secundum quandam analogam conuenientiam in gradu intellectuali. Hereditas etiam illa, ad quam homo à Deo adoptatur, est superioris ordinis, & non est connaturalis ipsi homini, non tantum ex defectu originis, sed etiam ob excellentiam ipsius hereditatis, & imperfectionem ipsius hominis. Vnde ad naturalem beatitudinem homo non adoptatur, sed habet ad illam naturale ius, tam ex vi suæ perfectionis, quam ex vi suæ originis, secundum quam rationem non dicitur filius adoptiuus, sed vel non attingit rationem filij, quia illa beatitudo naturalis non est proprie diuina hereditas, vel imperfectissimo modo dicitur filius naturalis per creationem: ob hanc ergo causam necessarium fuit, diuinam adoptionem fieri per participationem quandam diuinæ naturæ filij adoptiuus infusam, vt per eam similitudo in natura, quæ deest perferretur quoad fieri posset inter creaturam & Deum, saltem in eo gradu, in quo pertinere posset creatura ad fruendum Deo in se ipso, in quo maximè diuina hereditas & beatitudo posita est. Quia verò hæc participata similitudo, & hereditas illi respondens, quamuis fiat per dona intrinseca infusa, semper est supra debitum personæ creatæ cui conceditur, & non efficit cum Deo substantialem vnionem, sed accidentalem, ideo non transcendit rationem adoptionis, sed perfectionem quandam illius speciem & rationem sortitur. Et hæc etiam ratione dicitur hæc adoptio consistere, aut perferri vnione secundum affectum, non quia excludat realem participationem naturæ Dei adoptantis, sed quia tota illa ordinatur, vt possit homo esse proportionatus ad fruendum Deo, & ad contrahendum cum ipso proprium & perfectum vinculum amicitie: & fieri vnus spiritus cum ipso secundum affectum. At vero longe alia est excellentia vnionis hypostatice, quæ non fit per vnionem accidentalem, nec per participationem tantum, sed per communicationem ipsiusmet personæ diuinæ; & ideo nullam habet formalem similitudinem, vel conuenientiam.

Ex Suarez. Tom. I.

At cum adoptione, sed est gratia omnino alterius ordinis, vt declaratum est.

Ex his infero, & dico secundo, hanc propositionem; humanitas non est adoptata; in quodam sensu esse de fide, simpliciter tamen & in omni sensu, non esse de fide, quamuis iam satis certa esse videatur. Declaro singula, nam si adoptio proprie sumatur pro vnione cum Deo per accidentalem gratiam, & sensus sit exclusiuus, humanitatem scilicet Christi, ita fuisse adoptatam, vt non habeat cum Deo aliud maius vinculum, si est hæreticum tribuere adoptionem humanitati Christi, quomodo de adoptione eius locutus est Nestorius, & (vt ego existimo) Felix & Elipandus. Si autem, vel sensus non sit exclusiuus, sed tantum indefinitus, vel certe si quis mordicus contendat, adoptionis vocabulum & rationem posse extendi ad omne donum gratiæ liberaliter communicatum, ad quod ius ad participatam beatitudinem consequatur, sic non pertinet ad materiam fidei, neque est hæreticum adoptionem tribuere humanitati Christi, etiam si falsum sit. Primo quidem, quia illi humanitati, data est gratia habitualis simul cum gratia vnionis, & adhuc sub optione positum est, an prius natura data fuerit gratia habitualis quam vnionis: ergo, quia vtramque gratiam admiserit in humanitate Christi, non erit hæreticus, etiam si dicat esse adoptatam per gratiam habituales, licet simul habuerit aliud maius vinculum cum Deo quia nulli principio fidei repugnabit: ergo simpliciter appellare eam adoptatam propter dictum sensum, non est hæresis: quia illa verba non præ se ferunt exclusiuum sensum, sed indefinitum tantum.

Quod si quis dicat, adoptionem in sua proprietate includere negationem ætioris vinculi, & substantialis vnionis. Respondetur, propterea illud sensum esse falsum, non tamen esse hæreticum, quia illud principium, nec definitum de fide est, neque est tamen euidentius vt sufficiat ad certam fidem faciendam. Secundo ob eandem causam, si quis vocet humanitatem adoptatam propter ipsammet gratiam vnionis non quidem existimans, gratiam vnionis non esse ætioris rationis, aut non facere maius vinculum cum Deo, quam gratiam habituales, sed existimans, conuenire has duas gratias in ratione diuini doni gratuiti, ad quod consequitur ius ad participationem hereditatis æternæ, & nomen adoptionis conuenire huic rationi communi, & omnibus sub illa contentis, non est cur in eo sensu hæreticus censetur: & ideo licet impropria sit locutio, vt hic dixit D. Tho. ad 1. & falsa, vt discursus à nobis factus ostendit, non tamen est hæretica, quia neque proxime repugnat aliqui principio fidei, neque mediante aliquo principio euidente, vt obiectiones in contrarium factæ satis declarant: nec denique est in se ipsa formaliter damnata, aut contraria definita in aliquo Concilio: maxime enim in Francofordensi; sed in eo non, vt ex his, quæ de illius sensu supra diximus, constare potest, & in solutionibus argumentorum breuiter iterum attingemus.

Ad rationem ergo dubitandi in principio positam negatur consequentia, quia non omnis gratia gratuito collata habere potest rationem adoptionis, neque natura vt natura adoptari potest; non quia non possit gratis diligi, & ordine naturæ præexistere & extraneæ esse, sed quia natura vt sic non potest nisi ad substantialem vnionem assumi, nam alias supponeretur subsistens in propria persona, & ita iam non naturæ, sed personæ fieret gratia. Ad Hilarium respondet D. Tho. & communiter Scholastici, improprie vocasse adoptionem carnis gratiam vnionis. Alexander autem Alesius, p. q. 10. memb. 4. ait id dictum esse propter humanitatem in specie consideratam, non in individuo prout est in Christo: quod posset intelligi ad eum modum quo Paulus ait, nos cōsurrexissē in Christo, & cōsedissē in cœlestibus. Sed hoc non solum

Illatio.

Rationi dubitandi satisfactum.

Rrr

est im-

est improprium, verum etiam omnino contra mentem Hilarij. Alij coniectant, mendosam esse litteram Hilarij; & ubi legitur, *adoptatur*, legendum esse, *adoratur*. Dixerat enim paulo ante, *Adiungunt Magi*; inuolutum pannis adorant: per Magos cunarum sordes adorantur, vagitus per angelorum diuina gaudia honoratur. Et infra: *Aliud intelligitur, aliud videtur*, infans vagit, laudantes angeli audiuntur, panni sordent, Deus adoratur, ita potestatis dignitas non amittitur, dum carnis humilitas adoratur, sic enim optime quadrat ratio, ostendit enim, maiestatem Christi non esse imminutam inter vagitus, &c. quandoquidem in ipsis adoratur. Et hæc lectio habetur in editione Parisiensi, anni 1544. Iuxta quam lectionem, illa particula, dum carnis humilitas adoratur, non est casualiter sumenda, dignitas enim Verbi sub carne latens, non ideo amissa non est, quia adoratur, sed ideo adoratur, quia amissa non est: non potest ergo illa particula reddere causam, sed signum, ut sensus sit, dum adoratur, id est, siquidem adoratur. Et solum videri, potest durum in hac lectione, quia illi particula in communi vsu, & latina proprietate non videtur illam significationem habere, est tamen nihilominus probabilis lectio & responsio. Sed non est alia contemnenda, quam habent recentiores codices, eamque esse antiquam & communem, constat ex D. Tho. & Scolasticis. Et potest reddere satis germanum sensum. Docet enim eo loco Hilarius, Verbi maiestatem non fuisse imminutam ob assumptionem nostræ naturæ, idque concludit ex his, quæ in Christi natiuitate acciderunt: nam infantulus in præsepe positus ab angelis prædicatur & laudatur, adoratur à Magis. Vnde concludit, ex humilitate carnis Verbo coniunctæ non fuisse Verbi maiestatem & potentiâ amissam: & hoc est, quod ait, Ita potestatis dignitas non amittitur dum, id est, quando, seu ex eo quod, carnis humilitas adoptatur, id est, assumitur. Hæc ergo verba Hilarij iuxta hanc lectionem, & alia Marij Victorini declarant, quod diximus habere gratiam vniionis respectu humanitatis aliquas proprietates & conditiones, in quibus cum adoptione conuenit, ratione quarum per translationem & metaphoram solet interdum adoptio vocari: præsertim ad significandum, humanitatem, gratiæ esse amantem, & assumptam à Verbo: in qua metaphora in eo sensu sumpta nullus est error, sed nobis cauenda est, tum quia, ut ostendimus, verè & propriè illa non est adoptio, tum etiam quia metaphora illa rarissime est vtitata, & potest esse occasio erroris. Et hoc solum probat testimonium Concilij Francofordi, ibi in contrarium citatum: distinguitur enim assumptio ab adoptione propriè sumpta; de qua hæretici loquebantur, contra quos Concilium illud loquitur, ut in superioribus visum est.

QVÆSTIO XXIV.

De prædestinatione Christi in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de prædestinatione Christi.

Et circa hoc quaruntur quatuor.

Primo, *utrum Christus sit prædestinatus.*

Secundo, *utrum sit prædestinatus secundum quod homo.*

Tertio, *utrum eius prædestinatio sit exemplar nostra prædestinationis.*

Quarto, *utrum sit causa prædestinationis nostra.*

Supponenda sunt hoc loco, quæ de prædestinatione in comuni p. q. 23. doceri solent, & abstinendo ab alijs opinionibus, certum est prædestinationem vel supponere, vel includere actum intellectus, & voluntatis, supponit enim voluntatem efficacem Dei & dicit rationem mediorum, per quæ voluntas illa impleta est. Vnde quia voluntas est quasi radix totius præ-

destinationis, de illa semper loquimur, & in ea applicabimus doctrinam hanc de prædestinatione Christi.

ARTICVLVS I.

Utrum Christo conueniat prædestinatum esse.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod Christus non conueniat prædestinatum esse. Terminus enim prædestinationis videtur esse adoptio filiorum, secundum illud Ephef. prædestinatus est filius adoptiuus, ut dictum est. Ergo Christo non conuenit prædestinatum esse.

2. Præterea, in Christo duo est considerare, scilicet naturam humanam & personam. Sed non potest dici, quod Christus sit prædestinatus ratione humanæ naturæ, quia hæc est falsa, humana natura est filius Dei. Similiter etiam non ratione personæ, quia illa persona non habet ex gratia quod sit Filius Dei, sed ex natura, prædestinatio autem est gratia que sunt ex gratia: ut in prima parte dictum est. Ergo Christus non est prædestinatus Filius Dei.

3. Præterea, sicut illud quod est factum non semper iurata & illud quod est prædestinatum: eo quod prædestinatio antecessorem quandam importat. Sed quia Christus semper fuit Deus & filius Dei, non propriè dicitur quod homo ille sit factus filius Dei. Ergo pari ratione non debet dici, quod Christus prædestinatus sit filius Dei.

Sed contra est quod Apostolus dicit Romanor. primo, de Christo loquens. Qui prædestinatus est filius Dei in virtute.

Respondeo dicendum, quod sicut patet ex his, quæ in prima parte dicta sunt, prædestinatio propria accepta, est quædam diuina præordinatio ab æterno, de his quæ per gratiam dei sunt facienda in tempore. Est autem hoc in tempore factum per gratiâ vniionis à Deo, ut homo esset Deus & Deus esset homo. Nec potest dici, quod Deus ab æterno non præordinauit hoc se facturum in tempore: quia sequeretur, quod diuine mentis aliquid de nouo accideret. Et ideo oportet dicere, quod ipsa vniio naturarum in persona Christi cadat sub æterna dei prædestinatione: & ratione huius Christus dicitur esse prædestinatus.

Ad primum ergo dicendum, quod Apostolus ibi loquitur de prædestinatione, qua nos prædestinamur ut simus filij adoptiu.

Sicut autem Christus singulari modo prædictus est Dei filius naturalis: ita quodam singulari modo est prædestinatus.

Ad secundum dicendum, quod sicut dicitur in Glossa, ad Rom. x. quidam dixerunt prædestinationem intelligendam esse de natura, non de persona: quia scilicet humana natura facta est hæc gratia, ut vniuerus filio Dei in vniuerse persona. Sed secundum hoc, locutio Apostoli est impropria propter duo. Primo quidem ratione communi. Non enim diuina naturam alicuius prædestinari, sed ipsum suppositum: quia prædestinari est dirigi in salutem, quod quidem est suppositi agentis propter beatitudinis finem. Secundo ratione speciali: quia esse filium Dei non conuenit humanæ naturæ: est enim hæc falsa, humana natura est filius Dei: nisi forte quis velit sic exponere extorta expositione. Qui prædestinatus est filius Dei in virtute, id est, prædestinatus est, ut humana natura vniuerus filio Dei in persona. Relinquitur ergo, quod prædestinatio attribuitur personæ Christi: non quidem secundum se, vel secundum quod subsistit in diuina natura, sed secundum quod subsistit in humana natura. Vnde cum dixisset Apostolus, Qui factus est ei ex semine David secundum carnem, subiunxit. Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute, ut daret intelligere, quod secundum hoc quod est factus ex semine David secundum carnem, est prædestinatus filius Dei in virtute. Quamuis enim sit naturale illi personæ secundum se considerata, quod sit filius Dei in virtute: non tamen est ei naturale secundum humanam naturam, secundum quam hoc sibi conuenit per gratiam vniionis.